

AFRIKAI ÁLLAMOK SZAVAZÉSI VISELKEDÉSE AZ ENSZ KÖZGYŰLÉSÉBEN - KINEK A SZÖVETSÉGESE AFRIKA?

Az elemzés azt vizsgálja, hogy a szubszaharai Afrika húsz gazdaságilag és diplomáciailag legjelentősebb állama kilenc fontos, nagy figyelmet kiváltó határozat esetében hogyan szavazott az ENSZ Közgyűlésében. A vizsgálat célja bemutatni, hogy mely afrikai államok hajlamosak fontos kérdésekben egyetérteni az EU pozíciójával, és melyek azok, amelyek tipikusan másképpen szavaznak, mint Magyarország és az EU többi tagállama.

Bevezetés

Az ENSZ Közgyűlése a világszervezet egyetlen olyan főszerve, ahol az államok közötti egyenlőség elve kifejezésre jut, hiszen a Közgyűlésben minden ENSZ-tagország képviselve van, és minden államnak ugyanannyi, vagyis egy szavazata van, ráadásul senkinek sincs vétőjoga. A Közgyűlés határozatai ugyanakkor - ellentétben a Biztonsági Tanács határozataival - nem kötelező érvényűek, hanem csak ajánlások. Politikai jelentőségük ugyanakkor nem lebecsülendő, hiszen egy megszavazott Közgyűlés-határozat mögött a szavazó országok legalább fele ott áll (az általunk vizsgált Közgyűlés-határozatok elfogadásához egyszerű többség szükséges.) Ráadásul a legtöbb határozat esetében az országoknak nem csupán fele, hanem nagy többsége igennel szokott szavazni. A politikai nyomás, amit egy elfogadott Közgyűlés-határozat jelent, tehát jelentős, arról nem is beszélve, hogy egy-egy szavazás megmutathatja, hogy egy-egy "rosszban sántikáló" ország milyen komolyan izolálódott a szavazásra bocsájtott kérdésben.

Az elemzés azt vizsgálja, hogy a szubszaharai Afrika húsz gazdaságilag és diplomáciailag legjelentősebb állama kilenc fontos, nagy figyelmet kiváltó határozat esetében hogyan szavazott. A Közgyűlésben Afrika nagyon fontos tényező, hiszen az összesen 193 ENSZ-tagállam több mint negyede (54 állam) afrikai. Az elemzés célja összevetni, hogy az afrikai országok milyen gyakran szavaztak úgy, ahogy az EU államai, és mikor szavaztak úgy, ahogy Kína és/vagy Oroszország. A szavazások 2007-2014 között történtek, és széles tematikai spektrumot ölelnek fel: egy részük emberi jogi problémákat ítélnék el Mianmarban, Iránban és Szíriában. Egy másik Oroszországot marasztalja el az ukrajnai agresszióért, egy harmadik Washingtont szólítja fel a kubai embargó feloldására (a szavazások részletes bemutatásáért lásd második részt).

A vizsgálat célja bemutatni, hogy mely afrikai államok hajlamosak fontos kérdésekben egyetérteni az EU pozíciójával, és melyek azok, amelyek tipikusan másképpen szavaznak, mint Magyarország és az EU többi tagállama. A szavazások, jellegüknél fogva, olyan egyértelmű állásfoglalásra kényszerítenek egy-egy államot, amelyhez hasonló színvallást nehéz találni a diplomácia világában, ezért lényeges betekintést

engednek a külpolitikájukba. Ezzel nem állítjuk, hogy az adott állam pusztán szavazási viselkedése alapján az EU (vagy éppen Kína vagy Oroszország) szövetségese lenne, de kétségtelen, hogy minden ország külpolitikájának megítélésében fontos szerepet játszik, hogy az ENSZ keretein belül mennyire támogatja vagy ellenzi az egyik vagy másik nagyhatalom pozícióját. A módszertan tehát kétség nélkül korlátokba ütközik, de ezzel együtt is úgy gondoljuk, hogy óvatosan értékelve az eredményeket a szavazási viselkedés mégis egy fajta indikátora lehet az afrikai államok külpolitikájának.

Eredmények

A kilenc szavazás alapján három országcsoportra lehet osztani a húsz vizsgált afrikai államot:

1. Az EU-val ellentétes pozíciót leggyakrabban elfoglaló államok: Szudán és Zimbabwe

Ebbe a csoportba nagyon látványos módon két állam tartozik, Szudán és Zimbabwe. Utóbbi Robert Mugabe 35 éve tartó uralma alatt közismert módon Nyugatellenes külpolitikát folytat, és Kínával épített ki szoros kapcsolatokat. Zimbabwe a kilenc vizsgált esetből hatszor szavazott éppen ellentétesen, mint az EU államai. A leglátványosabban ez 2014 márciusában derült ki, amikor a Közgyűlés kiállt Ukrajna területi integritása mellett, és elítélte az orosz agressziót. Zimbabwe akkor az egyike volt annak a mindössze 11 országnak, amely nemmel szavazott. Zimbabwe akkor is rendre nemmel szavaz, amikor a Közgyűlés egy-egy országban (például Szíriában, Belaruszban vagy Mianmarban) megfigyelhető emberi jogi sértéseket ítéli el. Zimbabwe szavazási viselkedése Kínához áll legközelebb: vele hét alkalommal is ugyanúgy szavazott, Oroszországgal hat esetben.

Szudán esetében is hasonló a helyzet: az ország csak négyszer szavazott úgy, mint az EU, ötször ellentétesen. Pozíciói Kínához esnek legközelebb, akikkel hatszor szavaztak hasonló módon. Szudán szintén kiállt Oroszország elítélése ellen 2014 márciusában, és nemmel szavazott a határozatra.

2. Az EU-val hasonlóan szavazók: Nigéria és Ruanda

A vizsgált országok közül mindössze kettő esetében mutatható ki rendszeresen (öt alkalommal) az EU-hoz hasonló szavazási viselkedés: Ruanda és Nigéria esetében. Mindkét állam a szavazások majdnem kétharmada során szavazott úgy, mint az EU. Nigéria és Ruanda például egyaránt elítélték a szíriai emberi jogi helyzetet 2012-ben és támogatták az Iránt elítélő határozatot is, amikor nyilvánossá vált, hogy Teherán Szaúd-Arábia amerikai nagykövetét próbálta meggyilkolni. Nigéria egyike volt annak a három vizsgált afrikai államnak, amely elítélte Mianmart az ottani emberi jogi helyzet miatt. Abuja ezen felül még az ukrajnai helyzet miatt Oroszországot elítélő határozatot is támogatta. Ruanda ott ugyanúgy tartózkodott, mint annál a szavazásnál, amely Palesztinának megfigyelői státuszt adott a világszervezetben. Ez utóbbi azért

figyelemreméltó, mert Ruanda ezzel az EU-s államok pozícióját választotta, ellentétben a legtöbb afrikai országgal, akik igennel szavaztak.

Nigéria (két esetben) és Ruanda (egy esetben) csak igen ritkán szavaztak úgy, mint Oroszország, és Kínával is ritkán (kétszer-kétszer) esett egybe a pozíciójuk.

3. A köztes csoport

A vizsgált afrikai országok túlnyomó többsége ehhez a csoporthoz tartozik. Ezek az államok a vizsgált szavazások mintegy felében-harmadában szavaztak úgy, mint az EU. Az ide tartozók közül érdemes kiemelni Dél-Afrikát, a kontinens legerősebb gazdaságát, amely elítélte a mianmari és szíriai helyzetet, de Oroszországot például nem.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ezek az államok úgy szavaznának, mint Kína vagy Oroszország, sőt: a velük való egyezés elhanyagolható mennyiségű, csupán Palesztina felértékelésénél szavazott az afrikai államok többsége másképp, mint az EU, és úgy, ahogy Kína és Oroszország. A köztes csoport tagjai - a kontinens többsége - tehát összességében kifejezetten önálló szavazási viselkedésről tett tanúbizonyságot, amely ugyan ritkán követte az EU pozícióját, de még jóval ritkábban Kínáét vagy Oroszországét.

Összefoglaló

Napjainkban elterjedt az a nézet, hogy az afrikai államok nem csak gazdasági, hanem politikai téren is egyre szorosabb kapcsolatokat ápolnak Kínával. Ez bilaterális téren kétségtelenül igaz, de mindez nem jelenti azt, hogy például az ENSZ Közgyűlésében az afrikai államok igazodnának Peking külpolitikájához. Szudán és Zimbabwe kivételével az afrikai államok szavazási viselkedése sokkal közelebb áll az EU-hoz, mint akár Kínához vagy Oroszországhoz. (Kiemelkedik ezek közül Nigéria és Ruanda, amely öt esetben is követte az EU álláspontját.) A fontos kérdéseket tehát az afrikaiak még mindig inkább hajlamosak úgy értékelni, mint Berlin, London vagy éppen Budapest, és nem úgy, mint Moszkva vagy Peking.

A másik konklúzió, hogy az afrikai államok jelentős része kifejezetten önálló, ha úgy tetszik harmadik utas külpolitikát folytat. Szavazási viselkedésük - Szudánt, Zimbabwét, Nigériát és Ruandát leszámítva - alapvetően nem követi egyik nagyhatalomét sem. Ennek a fényében érdemes eltávolodni attól az értelmezési kerettől, amely szerint az afrikaiak szükségszerűen az egyik vagy a másik nagyhatalom kizárólagos szövetségesei. Az ENSZ Közgyűlés szavazásainak a fényében az afrikai államok külpolitikája ennél jóval rugalmasabb és önállóbb.

A részletes szavazási eredményeket itt találja: [szavazási eredmények.pdf](#)